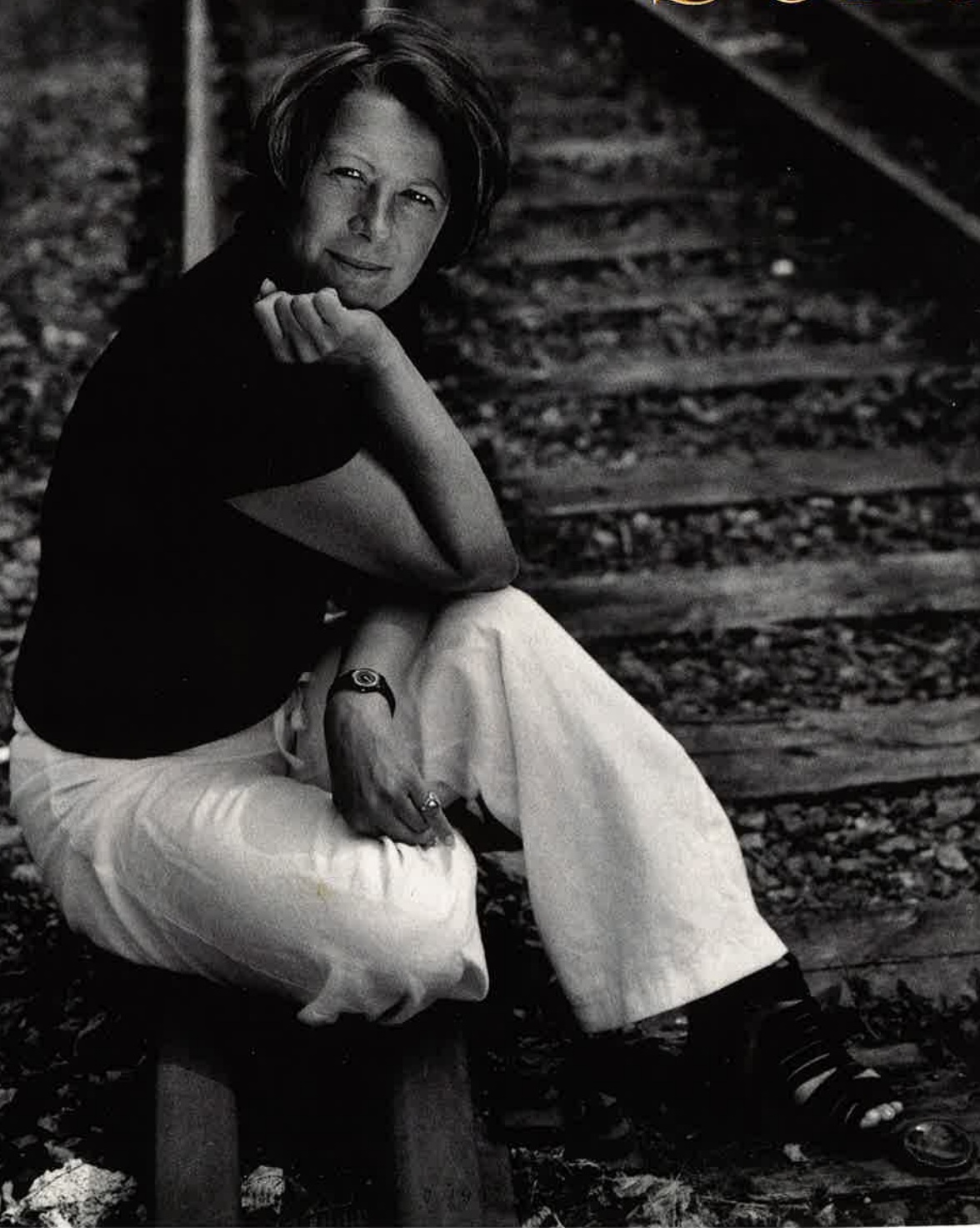

Lotta Lundberg låter Sofias språk förändras vartefter åren går. Det har varit ansträngande att ägna så mycket tid åt att försöka hitta en tonårings språk, säger hon och påpekar att nästa roman ska handla om något helt annat:
- Jag vill inte låsa in mig i huvudet på en 17-åring igen.

Söka

I sin nya roman, *Allt jag vill ha*, berättar Lotta Lundberg om Sofia som har vuxit upp utan sin pappa. Först när hon är femton år tar han kontakt och hon reser till Irland för att träffa honom. Även där är han i hög grad frånvarande, och för dottern rymmer somrarna i Irland både längtan och besvikelser. Samtidigt öppnas en helt ny värld för henne.

ndet efter en pappa

text LENA KARLSSON foto THRON ULLBERG

Sofias pappa är inte vem som helst. Han är protestant från Belfast och diplomat i Republiken Irland. Han är en av dem som ska mäkla fred i Nordirland. Han, som bara har sett henne på BB, är även nu så upptagen att han knappt tar sig tid att träffa sin dotter.

Det är pappans irländska fru den katolska Eleanor som möter henne på flygplatsen. Sofia får tillbringa sommaren hos Eleanors mamma, kallad Mrs, i en by i närheten av Limerick i västra Irland.

Den barska Mrs driver puben som vid sidan av kyrkan är det nav som bylivet rör sig kring. Här finns också Doctor Maloney, som talar med Sofia om livet och lär henne att be, den frimodiga Sally och slaktarns Sean som ska bli poet.

Sofia har trillat in i en värld som inte liknar hennes. Färgstarkare, mer oförutsägbart och på sätt och vis både hårdare och mer tillåtande. Hon förälskar sig i Irland, och i Sean, och reser sedan tillbaka flera somrar.

Allt jag vill ha handlar om längtan efter en far, och om hur svårt det är att lära känna honom och se honom som den han är. Sofia har ju byggt sin bild av honom av drömmar och det som andra har berättat för henne.

Som så ofta i Lotta Lundbergs böcker är frågorna fler än svaren. Sofia får veta att hennes far har ett förflutet i den republikanska rörelsen Saor Eire som låg bakom ett bankrån där en polis blev skjuten. Har hennes pappa varit terrorist? Och hur står det egentligen till med hans njursjukdom?

MELLAN OLIKA VÄRLDAR

Dagen innan vi ska ses ringer Lotta Lundberg och vill byta mötesplats. Istället för att träffas på ett fik möts vi i foajén till Stockholms nyaste storhotell. Rummet, som är fyllt av strama stålmöbler, glasbord och bulliga soffor i olika färger, domineras av ett panoramafönster med utsikt över Skanstullsbron.

Lotta Lundberg trivs på platser som den här.

– Det rör sig, säger hon med påtaglig entusiasm. Det är som att kliva in i en annan värld.

I romanerna förflyttar hon sig fritt mellan olika världar. Hon skildrar människor som har rötter både i Sverige och ett annat land. Marit i Låta sig hända flydde tillsammans med sin mor till Sverige efter andra världskriget, i Färdas på en blick lämnade

Lauras föräldrar Ungern 1956, och Sofia har alltså en irländsk far.

Själv har författaren inga sådana dubbla rötter och hon har ingen riktig förklaring till varför ämnet intresserar henne. Kanske är det en följd av att hon har rest så mycket i sitt liv. Efter gymnasiet for hon till Wien för att studera tyska. Senare har hon varit bartender och servitris i USA och reseledare i Östeuropa.

Till Irland kom hon för första gången 1981. Hon bodde i en by som liknar den i boken och för mat och husrum bäddade hon sängar, diskade och stekte bacon. Genom åren har hon återvänt gång på gång. Hon har också bott ihop med en nordirländsk man i flera år.

UTAN SÄKERHETSLINOR

Lotta Lundberg vrider och vänder på begrepp som ursprung och identitet, skuld och skam. Hennes gestalter bär på något oförlöst, något som fått dem att stänga in sina känslor.

– De når en punkt där de tvingas öppna sig, säger hon och tillägger att när de gör det sker det bortom konventioner och utan säkerhetslinor.

”Skrivandet kräver
en lyhörddhet som
gör en sårbar”

Debutromanen *Låta sig hända* kom 1998, det är en bok som hon också är stolt över. En av huvudpersonerna är Marit, en gymnasielärare i tyska på närmare 50. Bakom sig har hon ett kort och passionslöst äktenskap. Bortsett från en väninna släpper hon inte någon in på livet.

Så dyker Ylva upp. Hon går sista året i gymnasiet, och är en människa som utmanar och testar gränser. Hon söker kontakt med Marit, och tar sig sakta men säkert genom hennes skal.

Under en fest blir Ylva våldtagen av några klasskamrater. Marit intalar sig själv att hon försöker laga något som har gått sönder i Ylva. Men flickan väcker andra känslor som hon inte kan styra. När de tillsammans reser till Berlin, där muren just har fallit, blir relationen också sexuell.

Kärleken river ned Marits försvar, och smärtsamma och obearbetade minnen från barndomen stiger till ytan. Vad var det egentligen som hände i den där källaren under kriget? Det som både Marit och hennes mor har gömt i tystnad.

I mötet med Ylva släpper hon för första gången kontrollen. Det väcker till liv och gör ont.

Men får man verkligen bete som Marit?

– Enligt regeletiken ligger man inte med någon som befinner sig i beroendeställning, säger Lotta Lundberg. Men hur är det om något lagas när det sker?

Finns det kanske andra som ”sviker” mer?

FÄRDAS PÅ EN BLICK

Författaren skiljer mellan skuld och skuld-känslor. I *Färdas på en blick* låter hon en äldre kvinna säga att ”skuldkänslor bara förlamar och fräter... Oskuldiga är bara barn... Att förlora sin oskuld är att våga veta”.

– Skuldkänslor är ofta ett arv på möder-net, medan skuld är gödsel på livet, en för-sättning för växt. Man måste begrunda

vad man håller på med och sedan försöka reparera skadan.

I *Färdas på en blick* står 35-åriga Laura i centrum. Hon har blivit med barn med Martin som hon lever med. Hon har ett väl-ordnat liv, med jobb som gympalärare, hus och regelbundet samliv. Hon väljer bort barnet för att hon inte tror att hon kan bli en god mor.

Efter aborten tar hon tjänstledigt och reser till mormors och mosters gård i Ungern. Hon tar vägen över Wien, där hon träffar Marianne som är gift med diplomaten Håkan. Laura och Marianne inleder en passionerad kärlekshistoria. Håkan kommer med tvetydiga inviter. Laura vet inte om hon har dragits in i ett erotiskt spel mellan makarna eller om det som skett mellan henne och Marianne är på allvar. För henne själv är det i högsta grad allvar.

KLUVEN VÄRLD

Lotta Lundberg växte upp i en borgerlig miljö i Uppsala. Det betydde att hon först skaffade en ”riktig utbildning” innan hon satsade på skrivandet. Under ett antal år har hon varvat författarskapet med att arbeta som lärare i tyska och samhällskunskap.

När vi ses har hon just sagt upp sig. Hon bestämde sig när bara tre av hennes 80 kollegor sade grattis när den nya boken kom.

– Då kände jag att jag inte kunde vara kvar, säger hon och talar om en miljö där man inte kan glädjas åt andras framgångar eller är så utarbetad att man inte ser dem.

Som lärare har hon jobbat halvtid. Men det var ingen ”baggis” att gå in och vara lärare på deltid. Det skapade en kluvenhet, som inte varit lätt att hantera.

– Det går inte att dela upp världen. Den måste sitta ihop, betonar hon. Skrivandet kräver en lyhörddhet som gör en sårbar. Den slags hållning är ingenting för skolan. Tyvärr.

Utän lärarjobbet kommer hennes liv att

bli fattigare och sunkigare, fortsätter hon. Hon har räknat ut att hon tjänar elva öre i timmen på sitt skrivande. För det tar tid att tänka, skriva och skriva om. Som väl är har hon nu fått ett tvåårigt författarstipendium och planerar att flytta till Berlin.

GLIPOR I FASADEN

Genom att skriva *Allt jag vill ha* fick hon en möjlighet att ta tillvara sina erfarenheter av 20 års vistelser i Irland. Steg för steg skildrar hon hur Sofia upptäcker det nya landet med alla dess underliggande spänningar. Spänningar som i hög grad möts i den person som är hennes far.

Hon börjar se glipor i den firade diplomatens fasad. Han dricker nämligen. Periodvis kan han inte ta hand om sig själv. Han super och han sviker.

Mitt i det omvälvande finns mamma i Stockholm. Hon, som trots brister, ger trygghet och kontinuitet.

– Idag lever varannan unge utan sin pappa. Är det då verkligen en tragedi att sakna en far, frågar sig Lotta Lundberg. Och vad ska vi ha pappor till om man lika gärna kan undvara dem?

Själv har hon haft mycket pappa i sitt liv.

– Jag har fått mycket stöd, säger hon helt kort.

Det finns en scen i boken där psykologiläraren säger att flickor som växer upp utan en far har svårt att sätta gränser. Sofia frågar honom: vad det är för fel på mig då?

– Sofia är inte sorglig, men hon bär på en oerhörd längtan, säger Lotta Lundberg. Hur ser den ut i barnen? Vad är det som fattas dem?

– Man överger inte sitt barn, slår hon fast. Varför är det inte brottsligt att göra som de här papporna?

Läs och debattera artikeln på
www.impuls.nu

